

KAPITOLA I

Když nad řekou Helford zaduje východní vítr, zářivé vody se zakalí a zneklidní a malé vlnky narazí na písčité břehy. Při odlivu se krátké vlny zlomí o písčité naplaveniny a bahňáci namíří k bažinám, zametajíce vodní hladinu svými křídly. Jen rackové setrvávají, krouží a povykují nad vodní pěnou, občas se snesou za potravou a jejich našedlé peří se zaleskne ve slané třišti.

Dlouhé, táhlé vlny kanálu přicházejí až od lizardského útesu a následují těsně za strmými vlnami od ústí řeky. Špinavý příliv, zakalený posledními dešti, se zde setkává s rozbouřenou mořskou hlubinou a mísí se s bahnem, větvemi a slámou, předčasně servaným listím a opadanými květy.

Otevřená rejda tehdy zeje prázdnotou, protože za východního větru je kotvení lodím nebezpečné. Přibližně stejně vyhlížela i v dávno zmizelých staletích. Snad tu dnes navíc stojí jen několik domků rozhozených nad helfordským průplavem a skupinka vilek okolo Port Navas.

Kdysi však svítily kopce a údolí neposkvrněnou krásou, budovy ještě nehyzdily pole ani skaliska, jediný komín ne-

vyčuhoval z lesní klenby. Pouze několik stavení v Helfordu zasahovalo do života řeky, jež jinak patřila jen kolihám, poštolkám, alkám a polárním kachnám. Jachty nevyužívaly přílivu jako dnes, a tak vodní hladina mezi Constantine a Gweekem zůstávala nehybná a neporušená. Námořníci řeku neznali, s výjimkou těch, které do přístaviště zahrnala jihozápadní vichřice. Ale toto spásné místo se jim zdálo nehostinné, smutné a téměř úděsné svým tichem. Jakmile zavál příznivější vítr, s radostí zvedali kotvy a napínali plachty. Vesnice Helford s hrstečkou přihloupělých venkovanů nelákala námořníky na břeh. Plavci, kteří se už dlouho těšili na teplo a náruč ženy, nemínili bloudit po lesích a vléci se za odlivu bahnem. A tak zůstala klikatá řeka s mnoha slepými rameny, s pustými okolními kopci, s nepoznanou a neponičenou krásou jejich lesů a s neotřelým půvabem svých břehů téměř bez povšimnutí.

Dnes už ruší tamní ticho příliš mnoho zvuků. Výletní parníky čeří vodní hladinu klíny zpěněné vody, jachtaři na sebe pokřikují a výletníci s lhostejnými očima, přesycenými okolní krásou, hanobí mělčiny rybářskými sítěmi a pruty. Hřmotné automobily ujíždějí klikatou a blátivou silničkou, vedoucí z Helfordu obloukem ostře doprava až ke zbytkům kamenné budovy, která se kdysi nazývala navronským zámkem. Tady mohou výletníci vypít silný čaj a potěšit se pohledem na trosky bývalé vznešenosti. Původní kamenný čtverhran stojí dodnes a tvoří současný hospodářský dvůr. Dva sloupy, nesoucí původně průčelí domu a obtočené dnes brečťanem, posloužily jako opora moderní stodole se střechou z vlnitého plechu.

Na místě dnešní kuchyně statku, kde popíjejí výletníci

čaj, stávala kdysi hodovní síň se schodištěm stoupajícím až ke galerii. Dnes tu stojí pouze cihlová zeď; zbytek domu se zřejmě rozpadl anebo byl stržen. Proto se čtverhran krásného statku podobá jen velice málo původnímu Navronu – jak jej ukazují staré tisky – a jeho tvaru písmene E. Ani stopy nezůstalo po pěstěné zahradě a udržovaném zámeckém parku.

Výletníci vypijí čaj, zaženou hlad a zběžně pohlédnou na krajinu, aniž by je napadlo, že právě tady kdysi stávala žena, pozorovala skrze stromy záblesky řeky a těšila se z paprsků letního slunce.

Výletníci slyší halas ze statku, údery věder, bučení dobytka, pokřikování statkáře a jeho syna. Nikdy však už nezaslechnou zvuky minulé doby, zapískání, nesoucí se z temné noční hradby stromů, a kroky štíhlé postavy, mířící pod zeď ztichlého domu. Vrznutí okenice a lehký dotek Donických prstů na římse.

Čas plyne i dnes stejně rychle jako řeka, stromy stejně jednotvárně šeptají v letním vánku, i v bažinách stojí za odlivu ústříčnický, aby našel v mělké vodě potravu. Také alky povykují jako kdysi, ale muži i ženy oněch dávných dob jsou definitivně zapomenuti. A dokonce i jejich náhrobky jsou nečitelné, protože vytesaná jména překryly mechy a lišejníky.

A dnes? Dobytčí kopyta rozrušují zeminu v místech, kde stávalo zámecké průčelí a skrývalo muže s obnaženým mečem v ruce, jehož tvář ozařoval plamen svíčky.

Statkářovy děti trhají na jaře petrklíče a sněženky v březích nad zátočinou, jejich boty dupou po suchých větvičkách a loňském listí. Zátoka vyhlíží po předlouhé zimě unaveně a zšedle.

Stromy se však i nyní shlukují okolo místa, kde kdysi Dona přikládala do ohně a hleděla skrze plameny na svého milence. I dnes je mech stejně zelený a kyprý, ale v zátocce už nekotví loď se stěžni trčícími k nebi. Žádný řetěz nezařinčí v průvlačnici, ve vzduchu nezavoní ručně řezaný tabák, není slyšet hlasy nesoucí přes vodu melodii cizí řeči.

Osamocený jachtař, který zakotví svou loď v helfordské rejdě a vydá se ve člunu dál po řece, aby si užil kouzla letní noci, uslyší lelka a spíš vytuší, než vycítí jistou záhadu a tajemství tohoto místa. Zaváhá a chce se vrátit k bezpečné rejdě. Všimne si totiž mlčícího ticha zátoky rozdvojené průplavem, cítí se jako vetřelec vkrádající se do jiné doby. Přesto však dál vede lodičku podél levého břehu zátočiny, zužující se pod stromy, seskupenými a kryjícími hladinu, aby tu prožil fascinující a dosud nepoznané kouzlo.

Je zde sice sám, ale cožpak neslyší šepot na pobřežní mělčině? Nevidí v měsíčním světle mužskou postavu s přezkami na botách a s nožem v ruce? A po mužově boku ženu schoulenou v plášti? Jachtař se mýlí, spatřil jen stíny stromu a šepot zaměnil s šustěním listí a pohyby spícího ptáka. Přesto je udiven a trochu poděšen, nechce se mu dál, jako by mu někdo přikázal, že konec zátoky už nesmí navštívit. A tak se obrátí na zpáteční cestu, stočí před člunu a vtom zaslechne šepot ještě zřetelněji. Je si jist, že slyší zvuky kroků, výkřik, slabé zapískání a pak dokonce vzdálenou melodii. Zahledí se do tmy a v nakupených stínech rozezná siluetu lodi. Okouzlí ho přízračná harmonie jejích tvarů vystavěných v dávné minulosti. Srdce mu zatluče na poplach, opře se proto důkladněji do vesel, aby se dostal z do-

sahu kouzla. Nechce propadnout dávno zmizelému a dnes už nesrozumitelnému světu.

Když se pak vrátí zpět na jachtu, ohlédne se k ústí zátoky. Zářivě bílý úplněk korunuje letní noc nad útlými stromy a zaplavuje zátoku hebkým světlem.

Lelek zalká v kapradí, ryba poruší klid hladiny a lehoučce o ni pleskne; jachta se v počínajícím přílivu natočí k zátoce zádí.

Muž sestoupí do útulné kabiny v podpalubí, sáhne do poličky s knihami a vytáhne mapu Cornwallu, špatně a nepřesně kreslenou; náhodná koupě v knihkupectví v Truro. Voskované plátno už vybledlo a zežloutlo, značky jsou nezřetelné, i názvy mluví řečí vzdáleného století. Řeka Helford je však zanesena vcelku přesně i s vesničkami Constantine a Gweek. Jachtař o ně zavadí pohledem, ale zajímá jej spíše čára úzkého proužku známé řeky, jejíž klikatý běh se vine údolím. Někdo se snažil vymazat z mapy název psaný tenkými a vybledlými písmeny – *Francouzova zátoka*.

Jachtař chvíli hloubá nad tímto podivným pojmenováním, pak pokrčí rameny a mapu odloží. Jde spát. Kotva jachty leží bez pohybu na dně. Muž spí, zatímco příliv nabývá na síle a měsíc postříbřuje hladinu řeky. Zdá se mu, že se zvolna a tichounce blíží minulost k přítomnosti.

Z prachu a pavučin se vynořuje dávno uplynulé století a on se náhle ocitá v jiné době. Slyší údery okovaných koňských kopyt, cválajících po navronské cestě, vidí rozevírající se vrata a v nich děsem bledou tvář komorníka, spatřivšího jezdce zahaleného v plášti. Vidí také, jak Dona sestupuje po schodišti ve starých šatech, s vlasy schovanými pod šátkem, zatímco v tajemné zátoce přechází po palubě

lodi trpělivý muž s úsměvem na tváři. Kamenná kuchyň statku Navron se mění v hodovní síň, kdosi číhá na schodišti s nožem v ruce, pak se rozlehne výkřik dítěte a na zákeřníka se zřítí štít ze stěny galerie. Události nabírají na tempu, dva malí psíci, nakadeření španělé, se štěkotem přibíhají k ležícímu tělu. Je právě předvečer letního slunovratu, na pobřeží plane oheň, muž a žena na sebe hledí a sdělují jeden druhému svá tajemství. Za úsvitu pak loď vyplouvá nesena přílivem a na jasně modrém nebi záhy zavládne slunce a povykující rackové.

Mrtvá minulost utkvívá spáči v mozku, on do ní však už sestoupil a stal se její součástí, proměnil se v částčku moře, lodi, navronského zámku, ve hmotu kočáru, drkotajícího po špatné cornwallské cestě. Jachtař se dokonce převtělil v dávno mrtvého a zapomenutého Londýňana, přešlechtěného a nalíčeného, který stojí v blízkosti světloňů a jejich pochodní. V této roli pozoruje opilé kavalíry, smějící se na rozích mizerně dlážděných a blátivých ulic. Vidí Harryho v saténovém kabátě, jak vstupuje do ložnice v okamžiku, kdy si Dona nasazuje do uší rubínové náušnice. Spatří i Williama s jeho knoflíkovými ústy a nevypočitatelnou tváří. A vidí také *La Mouette*, loď zakotvenou v úzkém říčním rameni. Pozoruje stromy na břehu, slyší skřeky volavek a kolih, přitom však spí a sní o kráse dávno uplynulého léta, které ze zátoky navždy učinilo symbol úniku.